

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Aalborg Universitet

Tiden er løbet fra idealisterne i klimadebatten

Mathiesen, Brian Vad

Published in:
Jyllands-Posten

Publication date:
2020

Document Version
Tidlig version også kaldet pre-print

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):
Mathiesen, B. V. (2020). Tiden er løbet fra idealisterne i klimadebatten. *Jyllands-Posten*, (01.03.2020).
<https://jyllands-posten.dk/debat/kronik/ECE11964753/tiden-er-loebet-fra-idealisterne-i-klimadebatten/>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- ? Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- ? You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- ? You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Ny klimalov – hvad nu? - Tiden er løbet fra idealisterne i klimadebatten

Den 1. marts 2020, Brian Vad Mathiesen, Professor i Energiplanlægning og Vedvarende energi ved Aalborg Universitet

Udfordringerne er særdeles store, når vi ser på, hvad vi skal nå frem mod 2030 for at få reduceret vores CO₂-udledning med 70 pct.

Den dårlige nyhed er, at vi er bagefter, og at vi skal reducere med ca. 2 mio. ton pr år frem mod 2030 mod knap 1 mio. ton pr år fra 1990 til nu. Vi har høstet nogle af de rigtigt lavthængende frugter, og vi har været heldige med at have en lang tradition for en aktiv debat om energipolitikken siden 70'erne og med forholdsvis velfungerende sektorer. I andre lande er det slet ikke tilfældet på samme måde, og spørgsmålet er, hvordan vi holder konsensus og en god debat om mål og midler, nu hvor udfordringerne virkelig er vokset.

Opbakningen til omstillingen er god i både befolkning og industri. De seneste to år har vi set kvantespring i folks opfattelse af klimaudfordringen. Fra at være et smånørdet, lidt frelst og måske også elitært område er det nu hvermandseje senest krystalliseret i Danmarks første "klimavalg". For at dette "klimavalg" kunne blive til noget, var det helt klart en vigtig faktor, at børn og unge i højere grad stillede spørgsmålstegn ved det, de voksne gør. Klimakrisen har været alvorlig længe, men nu er der en bredspektret politisk anerkendelse af, at der skal gøres noget ved det hurtigere end hidtil.

Siden valget er der blevet vedtaget en ambitiøs klimalov, og vi har fået en klimahandlingsplan sat i udsigt. Som et af de første skridt har statsminister Mette Frederiksen sat 13 klimapartnerskaber i gang, hvor stort set alt, hvad der kan kravle og gå inden for dansk industri og erhverv, er blev engageret. Jeg har selv haft fornøjelsen af at bidrage ind i flere af partnerskaberne.

Ligesom for holdningsændringerne i befolkningen er det tydeligt for mig, at denne proces bliver helt afgørende for accepten af, at tempoet i den grønne omstilling nu skal sættes gevaldigt op. Lige nu føler dansk erhvervsliv sig forpligtet og som medejer af at skabe løsninger, hvilket er nyt og helt unikt internationalt.

Der bliver vindere og tabere her. Men det betyder meget, at denne proces er forankret hos statsministeren, samt at det er industrien selv, som skal komme med løsninger på klimaudfordringer inden for deres område. Det har allerede den effekt, at kampen mellem, hvem der skal, og hvem der ikke skal, er aflyst af, at "vi kan bidrage med denne teknologi eller disse virkemidler". Klimapartnerskaberne er forankret på chefgangene og ikke i en CSR-afdeling. Her er der prestige i at bidrage til Folketinget med gode løsninger, der viser, at man som klimapartner er ambitiøs og kan komme med håndfaste løsninger.

Befolkningen er klar. Folk kan godt forstå, at elbiler er fremtiden, at fly forurener, at vi skal af med naturgas og olie, at industrien skal over på el, biogas og biomasse mv. Men hvis ikke der følger handling bag ordene ret hurtigt, eller hvis folk ikke forstår et tiltag, vil man se, at folk i afmagt fortsætter med en adfærd og i et teknologispør, som ikke er bæredygtigt. Hvis ikke alle sektorer skal bidrage, men man ser nogle gå fri eller ikke bidrager i særligt stort omfang, vil borgere og virksomheder opleve en urimelig byrdefordeling og modstand mod ændringerne kan vokse frem.

Hvis vi fortsætter med at udvinde olie og naturgas fra nye felter i Nordsøen eller på Grønland og laver infrastruktur, som ikke er egnet ind i et 2050-mål (f.eks. Baltic Pipe eller en ny naturgasledning til Lolland), vil folk opleve ikke at blive taget seriøst, mens centraladministrationen og politikerne kører et andet spor, når blot man kan sige det er i tråd med 2030-målet.

Hvis ikke vi også har fokus på 2. og 3. gradseffekter – dvs. vores indirekte CO₂-belastning indlejret i vores produkter, arealforbrug til fødevarerproduktion mv. – mister man gradvist opbakningen i befolkning og industri, da alle ved, at effekten fra klimagasser inden for Danmark har den samme effekt som uden for Danmark.

Vi har med andre ord lige nu et hul for handling. Befolkningen er klar, industri og erhverv tager ansvar, og politikerne siger, at det haster. Men dette hul kan blive lukket igen, hvis ikke den kommende tid viser, at der også kommer handling bag ordene. Omvendt vil man se, at der vil være accept af mere vidtgående ting, end man hidtil har troet muligt.

Den kommende proces er svær. Kunsten at kunne håndtere alle de mulige faldgruber bringer i høj grad klimakrisen ind i en realpolitisk kontekst, hvor vi skal vende os til en anden måde at debattere emnet på. I Danmark har vi haft en aktiv energipolitisk debat i årtier, men også en politik som i nogen omfang er dannet i et parallelt system i forhold til vigtige områder som f.eks. sundhedspolitik.

Tiden er løbet fra idealisterne og pionererne. Nu bringer klimakrisen og tempoet for omstilling energipolitikken tilbage ind i Finansministeriet og Statsministeriet, ligesom da Danmarks energipolitik startede som følge af oliekriserne. Energipolitik er nu klimapolitik. Men det er også finanspolitik, skattepolitik, erhvervs politik, fordelings- og socialpolitik, transportpolitik, miljøpolitik, samt sågar udenrigspolitik.

Med andre ord er energipolitikken nu inde centralt i alle forhandlinger og administrationer, og man kan ikke længere afspise området med nogle få milliarder til nogle forsøg eller et forlig i et teknologisk hjørne. Ideelt set ville det være rart, hvis man kunne klare alle de nævnte faldgrupper, hvor vi kan miste dele af opbakningen fra befolkning og industri, men det er nok ikke muligt. Omvendt må man i stedet sige, at de tag, der skal tages, også er så store, at det ikke kan ske uden sværdslag. Nogle industrier og erhverv vil miste omsætning, nogle vil opleve visse indsatser som urimelige, ikke alle de løsninger vi får vedtaget de næste par år vil være tilstrækkelige og lige gode. Det er også i orden, i fald det grundlæggende fortsat er et politisk fokus at løse klimakrisen med opbakning fra befolkning og industri.

Vi og mine kolleger rundt omkring på universiteter og i industrien vil i den kommende tid komme med rigtig mange løsningsforslag. Jeg gør mig ikke nogen forhåbninger om en samlet plan fra regeringen. Da klimakrisen nu er et "normalt" politisk område, vil man nok se drypvise løsninger, som så kommer til at udgøre en plan senere på året. Og det er vigtigt vi får løsninger på bordet ret hurtigt.

Parallelt skal befolkning og industri fortsat føle sig inddraget i løsningerne, som de nu har haft fornemmelsen af ved folketingsvalget og via klimapartnerskaberne. Det er afgørende for at holde hullet for accepten af adfærdændringer og teknologiske forandringer åbent så længe som muligt. Vi skal for eksempel have fokus på den inddragende energiplanlægning i kommuner og måske regioner, så løsningerne kommer tæt på borgerne, og borgerne får lov at blive medejere.

Jeg mener, man skal lave en cyklus for strategisk energiplanlægning, som inddrager de statusopgørelser, staten vil lave for CO₂-udslippet med en kommunal og eventuel regional planlægning hvert andet år. Det giver også mulighed for at få de nationale mål til at flugte med lokale initiativer og systematisk målopfyldelse, sammen med den drivende kraft for investeringerne i energimarkedet. Det vil sikre lokal forankring, som er vigtig i for at få opbakning til nye vedvarende energianlæg, energibesparelser, kollektiv transport, elektrificering og ikke mindst placering af nye anlæg.

Klimahandling kræver ikke en stor forkromet klimahandlingsplan fra starten, men målopfyldelsen i 2030 og 2050 kræver systematisk og koordineret tilgang hen ad vejen i energiplanlægningen med fokus på fortsat opbakning fra befolkning og industri ved at inddrage dem.